

www.e-rara.ch

Theatrum orbis terrarum

Ortelius, Abraham

Antverpiae, 1603

Zentralbibliothek Zürich

Shelf Mark: T 33

Persistent Link: <https://doi.org/10.3931/e-rara-92309>

Circaeus Mons.

www.e-rara.ch

Die Plattform e-rara.ch macht die in Schweizer Bibliotheken vorhandenen Drucke online verfügbar. Das Spektrum reicht von Büchern über Karten bis zu illustrierten Materialien – von den Anfängen des Buchdrucks bis ins 20. Jahrhundert.

e-rara.ch provides online access to rare books available in Swiss libraries. The holdings extend from books and maps to illustrated material – from the beginnings of printing to the 20th century.

e-rara.ch met en ligne des reproductions numériques d'imprimés conservés dans les bibliothèques de Suisse. L'éventail va des livres aux documents iconographiques en passant par les cartes – des débuts de l'imprimerie jusqu'au 20e siècle.

e-rara.ch mette a disposizione in rete le edizioni antiche conservate nelle biblioteche svizzere. La collezione comprende libri, carte geografiche e materiale illustrato che risalgono agli inizi della tipografia fino ad arrivare al XX secolo.

Nutzungsbedingungen Dieses Digitalisat kann kostenfrei heruntergeladen werden. Die Lizenzierungsart und die Nutzungsbedingungen sind individuell zu jedem Dokument in den Titelinformationen angegeben. Für weitere Informationen siehe auch [Link]

Terms of Use This digital copy can be downloaded free of charge. The type of licensing and the terms of use are indicated in the title information for each document individually. For further information please refer to the terms of use on [Link]

Conditions d'utilisation Ce document numérique peut être téléchargé gratuitement. Son statut juridique et ses conditions d'utilisation sont précisés dans sa notice détaillée. Pour de plus amples informations, voir [Link]

Condizioni di utilizzo Questo documento può essere scaricato gratuitamente. Il tipo di licenza e le condizioni di utilizzo sono indicate nella notizia bibliografica del singolo documento. Per ulteriori informazioni vedi anche [Link]

REGINA PVLCHERRIMA MVNDI, Rutilio.
 REGINA RERVM, Eunapio.
 REGINA TERRAR, Ammiano & Nazario.
 REGINA VRBIVM, Athenæo,
 ROMVLEA, Ouidio.
 SACERDOTII FONS, Codici Iust.
 SACRA, Aufonio, Mamertino, Lapid, &
 Æthico.
 SACRATISSIMA VRBS, Codici.

SATVRNIA, Ouidio.
 SEDES TOTO MIRABILIS ORBE, Casiodoro.
 SEPTEMGEMINA, Statio.
 SVPERBA, Aufonio.
 TEMPLVM BELLI COSI MARTIS, Plutarcho.
 TEMPLVM LATISS. OMNIYV VIRTVTVM, Casiodoro.
 TEMPLVM MVNDI, Ammiano.
 TROIIVGENA, Liuiio.

TVRBIDA, Iuuenali.
 VALLATA, Silio.
 VENERABILIS, Ammiano.
 VERTEX MVNDI, Sidonio.
 VICTRIX, Ouidio.
 VICTVRA CVM SÆCVLEIS, Ammiano.
 VIRTVTVM LAR, Ammiano.
 VRANOPOLIS, Athenæo.

Hæc & plura huius generis elogia apud clâsicos scriptores de hac Vrbe, Cui par est nihil secundum: vt Martialis, & Qua nihil in terris complectitur altius ather, vt Claudianus cecinit, & auctore Martiano Gentium caput, armis, viris sacrisque quamdiu viguit califeri laudibus conferenda. Cuius mœnia, vt habet in Excerptis Olympiodorus ex Ammonis geometræ dimensione, quo tempore Gothi priore illam incursione infestauerunt, viginti & vnus milliarius spatium in circuitu habere comperta sunt. Hanc ampliâsse ita Aurelianus Imp. tradit Vopiscus, vt quinquaginta propè millia murorum eius ambitus teneat. De Arpino Ciceronis patria (quia in hac quoque tabula) non omittre visum quod Volaterranus annotauit, eam nempe in signis suis ferre has tres litteras, M. T. C. Circeium montem, quia seorsim in hac tabula delineatus, peculiari quoque descriptione enarrare operæ pretium duximus.

C I R C Æ I V S M O N S.

IRCEIYM hunc vocant Plinius & Pomponius: Circeum Κίρκαιος Strabo & Ptolemæus: CIRCÆIYM antiqua inscriptio in hoc ipso à Circe vt perhibent veteres, hic habitante. Inde Circes domum nominant Mela & Solinus, item Ouidius. sic quoque Appollonius Κίρκης μεγαρον. & idem Ææa portû Κίρκης λιμένα. ÆÆÆM quoque Virgilius tribus diphthongis, vt annotauit Seruius. sic dicta ab aspernantium voce, inquit, propter celebratas illic corporum mutationes. Insulam hanc olim fuisse, & circumstam immenso mari, nunc æuo neçtente addita continenti, vt tradit Solinus. De eadem Plinij hæc verba, immenso quidem mari circumdata (vt creditur Homero) at nunc planicie. An fabulosus hic Homerus? sic videtur Procopio 1. Gothorum, vbi ita, Christoph. Persona interprete, Mons Circeius vbi Vlysem fuerunt cum Circe versatum, sed vt equidem reor, non vera fatentur: ni fortè hunc montem insulam esse idcirco quis dixerit, quia in mare ingenti tractu porrigitur. & c. & quamuis Homerus hic suffragatores tamquam fabulosæ antiquitatis nimios adultores inuenerit Theophrastum in Hist. Plant. & Seruium ad Æneid. Procopio tamen quod quodammodo adfentiar, facit, quod videam ex doctissimi Causaboni ad Strabonem obseruatione, insulas & promontoria sæpius apud geographos confundi: ita quod alius promontorium, alius insulam aut peninsulam appeller. Strabonis itaque huius descriptionem omnium aliorum tamquam veriorè prætulerim ego, quæ Xylandri verbis hæc, Circeus mons quem mare & paludes tantum non insulam faciunt. Que quoque de Circes veneficæ magia, hominumque in varias formas fabulosâ transmutatione à poëtis narrantur, naturæ potiùs quàm magiæ, cum Seruio interpretauerim. ab horrore nempe transeuntium, quo videbantur homines mutari in feras. atque cum Plinio dicam, Quid non repleuere fabulis Colchis Medea, aliæque, imprimis Itala Circe? Absitque à me & ab omni homine Christiano, credere quæ credere nefas. lego enim in Ancyrano concilio paganis & infidelibus esse peiores, qui credunt creaturam in aliam speciem aut similitudinè, quàm ab ipso creatore posse transformari. Dicant itaque alij omnes quidquid velint, mihi quamuis persuaserint non persuadebunt. Fabulam autem ex loci natura qualitateque natam verisimile. Solent enim in mare prominentia, vt hoc promontorium, plus aliis, ventorum flatibus esse obnoxia, qui dum æstuosi maris fluxu refluxuque comitati, in horum scopulos cauernasque impingunt, varios adeo causare sonos strepitusque, vt præternavigâtes (non citra horrorem) vnâ homines gemere, leones rugire, lupos ululare, canes latrare, fues grunnire, & vrsos murmurare, audire videantur. Verba huc faciunt Lucani 6. Omnia subducit Circeæ vela procella. Hoc promontorium frequentissimum esse arborum, atque robore, lauro mirtoque maiori ex parte scaterere, scribit ex auditu. Theophrastus. Radicibus eum abundare, ait Strabo. fortassis (quemadmodum addit) vt fabulæ de Circe accommodent. An inde fortè quoque Aristotelis in Admirandis, hoc? In Circeio monte lethale venenum nasci aiunt, tanta vi, vt sumptum, mox pilis corpus totum nudet, ac soluat ad eò membro cuncta, vt velut liquefcentia cadauerum speciem miserabilem tota superficie præbeant. Sacram Mineræ aram in hoc monte esse, scribit Strabo. etiam ibidem ostendi Vlysis quandam pateram. at ex vulgi opinione hoc vltimum. Sed relictis fabulis, ad historiam redeamus. Ostreis Circeis generosis fertile huius mare, scriptum reliquit Horatius. M. Lepidum ab Augusto in perpetuum in hoc monte relegatum, Suetonius. Tiberim statim infra Urbem profundo alueo intercipere, atque ad hunc Circeium auertere, inque mare quod apud Anxur est deducere, constituisse Cæsarem, scribit Plutarchus, qua re & faciliorem & tutiorem mercaturæ causâ Romam petentibus nauigationem, machinatû fuisse, morte autem præuentum, minimè præstitisse. Fuit hic quoque vrbs Circeia siue Circeia, aut vt Strabo vocat, Circes opidum. Romanorum coloniam factam à Tarquinio, auctores Liuium, Halicarnasseum, Ciceronem, & Plutarchum habeo. portu præditam, tradit Strabo. Huius veteris Circeiæ vestigia putauerim extare eo loco quo in huius delineatione murorum ruina: quibus hodie nomen, Citta vecchia. quasi Ciuitas vetus. Huius nominis reliquias hæctenus superesse in hac eadem montis superficie sculptas, testis est mihi fide dignus huius topographiæ auctor Angelus Breuentanus rei antiquariæ Romanæ diligens indagator, sed mancas & vetustate erosas. hac nempe formula,

PROMONTORIUM VENERIS
 // // // // // // // // // // // // // // // //
 C I R C Æ I E N S I V M // // // // //
 // // // // // // // // // // // // // // //

Credit dictus Breuentanus hac inscriptione indicatam huius loci ab Vrbe distantiam. Exstatque eo montis loco, quo hanc notam stellulæ ✱ depictam vides.

In gratiam antiquitatis Romanæ studiosorum libuit æreorum numismatum nostrorum clypea subiungere: quia testes quodammodo eorum quæ superius ex Virgilio, Ouidio, Prudentioque huc adduximus. Tum etiam quod horum 1. Saturnal. Macrobius meminit, his verbis, Ianus cum Saturnum classe peruectum excepisset hospitio, & ab eo edoctus peritiam ruris, serum illum, & rudè ante fruges cognitâ victum in melius redegisset, regni eum societate muneravit. Cum primus quoque ara signaret, seruauit & in hoc Saturni reuerentiam, vt quoniam ille naui fuerat aduectus, ex vna quidem parte sui capitis effigies, ex altera vero nauis exprimeretur, quò Saturni memoriam etiam in posteros propagaret. Æs itaque fuisse signatum, hodieque intelligitur in alexa lusu, cum pueri denarios in sublime iactantes, capita aut nauim, lusu teste vetustatis, exclamant. & c.